

МЕГАТРЕНД УНИВЕРЗИТЕТУ
ФАКУЛТЕТУ ЗА КУЛТУРУ И МЕДИЈЕ
БЕОГРАД

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

На основу одлуке Сената Универзитета од _____, пошто смо проучили урађену
ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ _____ под називом:

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

Утицај хипермедијатизације целетоида на њихову личност

кандидата: Александре Ђурић _____ подносимо следећи:

(звање, име и презиме кандидата)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату, докторској дисертацији/ уметничком пројекту

(Елементарни подаци о кандидату, наслову рада, обиму и библиографским подацима)

Александра Ђурић рођена је 23.12.1984. године у Београду.

Основну школу, Михаило Петровић Алас, са одличним успехом, завршила је 1999. године.

Након тога уписује Трећу београдску гимназију, друштвено- језички смер и завршава је са одличним успехом.

Филозофски факултет Универзитета у Београду уписује 2003. године, смер андрагогија (психологија одраслих), завршава 2009. године и стиче звање дипломирани андрагог, са просечном оценом 8,04.

2009. године на лични захтев, Филозофски факултет Универзитета у Београду, у складу са аутентичним тумачењем Народне скупштине Републике Србије, одредба чланова 127. Став 1. и 2. закона о високом образовању (Сл. Гласник РС, бр. 76/05), издаје потврду да Александра Ђурић има иста права на наставак студија и при запошљавању као и лица која су стекла звање дипломирани- мастер андрагог и испуњава услове за упис на докторске студије.

2006. године Александра Ђурић уписује специјализацију за групног психотерапеута у трајању од шест година.

2011. године у оквиру Српске Асоцијације за Трансакциону Анализу, чланице Европске и Интернационалне Асоцијације за Трансакциону анализу, стиче право за национални и европски сертификат из области психолошког саветовања.

2013. године Удружење психолошких саветника и психотерапеута Србије, Александри Ђурић додељује национални сертификат из области саветовања.

2008. године Александра Ђурић је волонтерски радила у Народној канцеларији председника Републике на месту пријема странака и у области коучинга и саветовања.

2010. године именована заснива пун радни однос у Београдској пословној школи, Високој школи струковних студија, на месту стручног сарадника (асистента у настави), на предметима: Понашање потрошача, Социологија у бизнису, на основним студијама и на предметима: Организационо понашање и Пословне комуникације на специјалистичким студијама.

Докторске академске студије уписала је 2011. године, модул комуникологија, на Факултету за културу и медије Мегатренд Универзитета у Београду. Положила је све испите предвиђене програмом са просечном оценом 9,4.

Наслов докторске дисертације кандидаткиње Александре Ђурић је: „Утицај хипермедијатизације целетоида на њихову личност“. Рад има 256 страна и 147

библиографских јединица.

2. Предмет и циљ докторске дисертације/уметничког пројекта

(Показати да је реч о оригиналној идеји, значајној за развој научне или уметничке области, њихову примену и развој научне мисли или уметности)

Предмет рада су целетоиди као друштвени феномен, настао под утицајем потрошачког друштва и тржишно оријентисаних медија и културе и њихова личност. Роџек дефинише једну издвојену категорију познатих личности коју назива целетоид. То су споредне појаве у медијској култури, као што су добитници на лутрији, јунаци ријалити програма, старлете, партнери јавних личности, које завређују медијску пажњу врло кратко и бивају заборављени. Ради што веће прецизности појма целетоида, користи се типологизација, настала на основу студије случаја, која се односи на Србију: целетоид- народна микро звезда (особе које негују имиџ човека из народа, инсистирајући на својој сличности са обичним грађанима да би се домогли популарности), целетоид- антијунак (категиорија која рефлектује афинитете већине грађана у нашем друштву, (то су звезде деведесетих које су експанзијом ријалити програма постале интегрални део медијске културе) и на крају целетоид-микрозвезда таблоида, која има највише сличности са светским примерима (овај тип целетоида опстаје на сцени докле год може бити повод за сензационалистичко извештавање). Оригинална идеја у овом раду је дијалектика појединац- друштво, односно спој између здравог друштва и здраве личности. Персоналисти и Фром са својом анализом хуманистичке етике, срећног појединца види у здравом друштву. У данашњем модерном друштву појединац губи свој идентитет и осећање свога „ја“ и стапа се са другом особом, системом, друштвом, медијима, државом, како би избегао осећање властите немоћи и самоће. Наиме, налажење извесности одстрањивањем сопственог идентитета који постаје део друштвеног идентитета, човеку олакшава сумњу, несигурност, самоћу али по цени губитка слободе и идентитета и стварања псеудослободе и псеудоидентитета. Целетоид је роба, ако је тражена она је неко, ако није она не представља ништа. Та зависност самопоштовања од успеха јесте разлог зашто је популарност тако важна. Личност појединачног „ја“ целетоида у интересу је друштвено конструисаног „ја“. Ако већина припадника одређене групе има заједничке карактеристике можемо говорити о њиховом друштвеном карактеру. Значај друштвеног карактера је у томе што он представља каналисање људске енергије у производне снаге друштва. Карактер по хуманистима и персоналистима може бити продуктиван и непродуктиван. У основи непродуктивног карактера су псеудоидентитет, псеудослобода и псеудољубав. Израз непродуктивног карактера је нарцизам који се рефлектује кроз себичност похлепу и усмереност на самог себе која је у основи материјално-хедонистичке вредносне оријентације. Нарцисоидне особе не воле ни себе ни друге. Њихова љубав према себи је псеудољубав, јер је компензација за осећање унутрашње празнине, мањкавости и инфериорности. Према Фрому и хуманистичкој етици услов здравог друштва, а самим тим и личности јесте продуктивни карактер. Он се огледа у „спонтаној активности тоталне интегрисане личности“ која се супротставља псеудоидентитету и псеудослободи кроз активност поновног сједињавања са светом, човеком, природом и самим собом. Повратком традицији хуманистичке етике, која човека посматра у његовом физичко-духовном тоталитету верујући да је човеков циљ да буде човек и да је услов за то да буде *човек за себе*, кроз сједињавање и јединство са другима на основу развоја властите и туђе индивидуалности, могуће је достићи аутономију и слободу.

Циљ рада је да се покаже да, иако је тачно да човека уобличују економске и друштвене потребе, он се не може безгранично прилагођавати. Суштина човековог развоја је слобода, која се остварује

кроз продуктиван карактер, љубав према себи и ближњима, припадност свету уз очување властитог интегритета и способност прихватања издвојености и посебности човековог идентитета. Циљ је да се покаже да психолошке потребе човека морају бити задовољене исто као и физиолошке потребе. Са становишта персоналистичко-хуманистичке етике најважнија психолошка потреба је потреба са растом и развојем и остваривањем свих човекових могућности и потенцијала, као што су нпр. способност стваралачког и критичког мишљења и способност за различито доживљавање емотивног и чулног.

Друштвени циљ рада је да се покаже да друштвени карактер утиче на личност појединца и да је услов здравог друштва продуктиван карактер, као и да се уоче последице непродуктивног карактера по појединца и по друштво. Ако се друштвеним карактером сматрају оне особине заједничке већини припадника одређене групе, онда је циљ овог истраживања налажење одговора да ли је псеудоидентитет који се огледа у нарцизму, део друштвеног карактера целетоида, као и разумевање мотивације њихове личности за одређеним друштвеним понашањем. На основу ових сазнања, могу се идентификовати мере које се могу предузети у спречавању даљих друштвених деформација, као што су успостављање и активно промовисање етичких норми и вредносног система који ће служити као смернице у друштвеном понашању.

Научни циљ рада је достизање одређеног нивоа научног сазнања у конкретном истраживачком подухвату. Ниво научног сазнања постиже се научним описивањем фактора који су допринели стварању непродуктивног карактера као и зашто је важно успоставити продуктиван карактер, колико за индивидуу толико и за друштво, јер су то чврсто и динамички-процесно повезани системи.

2. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

(Објаснити да ли су хипотезе научно потврђене или оборене)

Основне хипотезе од којих се пошло у истраживању, а које су у складу са предметом и циљевима рада су генерална или општа хипотеза и посебне или појединачне хипотезе.

Генерална или општа хипотеза: Претпоставка је да хипермедијатизација целетоида, која је друштвено и културолошки условљена, утиче на њихову личност, односно доводи до стварања псеудоидентитета.

Посебне хипотезе:

X1: Претпоставка је да је нарцизам израз непродуктивног карактера и псеудоидентитета

X2: Претпоставка је да ако постоје особине личности заједничке већем броју целетоида, постоји друштвени карактер целетоида.

X3: Претпоставка је да етичке норме и вредносни судови доприносе стварању здравог друштва

X4: Претпоставка је да су индивидуалност, слобода и љубав изрази продуктивног карактера, који је услов за човеков потпуни раст и развој, а самим тим и за развој друштва. Истовремена употреба анализе садржаја и дискурс анализе обезбедила је приступ истраживачким питањима са вишеструких методолошких полазишта тзв. триангулацију. Она је неопходна у друштвеним наукама, а посебно у истраживању медија и масовних комуникација, јер тако добијени закључци, када су у сагласности, што је случај у овом истраживању, вишеструко су ојачани и јасни.

Везивање личне вредности за медијско појављивање и давање предности личном имиџу и бренду је објектификовање и претварање индивидуе у потрошну робу. Томе су допринели тржишно оријентисани медији и потрошачко друштво, али и сами целетоиди. Обузетост собом и материјалним стварима, униформност у изгледу и понашању, згртачки,

потрошачки менталитет и забава као део згртачке оралне и инфантилне оријентације једнообразно се понављају у свим прикупљеним прилозима о целетоидима, који су у складу са подацима који се у односу на узорак анализирају. Ово потврђује хипотезе да хипермедијатизација целетоида доводи до стварања псеудоидентитета, као и то да је нарцизам израз непродуктивног карактера и псеудоидентитета. Такође потврђује хипотезе да постоје особине личности заједничке већем броју целетоида, те се може говорити о њиховом друштвеном карактеру. Непродуктиван карактер огледа се у непостојању критичког мишљења, губитку индивидуалности и једнообразном понашању, што сви чланци о целетоидима у овом истраживању, који су методолошким поступком одабрани за анализу, потврђују.

Методом анализе садржаја и дискурсном аналитичком методом прикупљеног материјала може се закључити да потрошачка култура и тржишно оријентисано друштво поспешују хипермедијатизацију целетоида, а то има велики повратни утицај на њихову личност. Њихово осећање идентитета везује се за то колико су медијски тражени и популарни. Прилагођавање и повлађивање укуса масе доводи до губитка слободe и индивидуалности. Сви аутори (Маја Вукадиновић, Жарко Требјешанин, Зорица Томић, Небојша Јовановић) стручних текстова о целетоидима презентованим у раду наводе да псеудоидентитет и псеудослобода пружају лажно осећање вредности, сигурности и самопоуздања.

Истраживачки део рада потврдио је генералну и опште хипотезе.

4. Кратак опис садржаја

Садржај:

- 1. Увод:** дефинисање теме и проблематике, представљање методолошког оквира, предмета и циља рада, хипотеза и очекиваног доприноса.
- 2. Прво поглавље- Модеран друштвени образац- звезде као продукт масовне културе.** У овом поглављу разматра се природа славних личности, ко су у ствари звезде у Србији и анализира се стручна типологизација познатих личности. Дефинише се појам целетоида и конкретно се објашњавају и дефинишу фактори који доприносе њиховом стварању.
- 3. Друго поглавље- Смисао слободe за модерног човека.** Анализа појма слободe кроз историју, као и положај човека и његово осећање слободe и идентитета у периоду средњег века, хуманизма и ренесансе, просветитељства, реформације до положаја човека у модерном и посмодерном друштву.
- 4. Треће поглавље- Механизми бекства од слободe.** Мазохизам, садизам, рушилаштво и саобраћавање, обрађују се са Фромовог становишта и изрази су бекства од слободe, односно негативне оријентације у процесу социјализације.
- 5. Четврто поглавље- Друштвени карактер целетоида** За особине које су заједничке већини припадника одређене групе каже се да су особине друштвеног карактера те групе. У овом поглављу се анализира друштвени карактер целетоида. Са аспекта хуманистичке етике, постоје две врсте понашања према спољашњем свету, асимилација и социјализација и за сваку од њих продуктивна и непродуктивна оријентација. Да ли је нарцизам као израз непродуктивне оријентације целетоида део њиховог друштвеног карактера питање је које се детаљно разматра у овом поглављу.
- 6. Пето поглавље- Човек и његов идентитет или шта стварно значи бити зрела личност.** Детаљно се анализирају појмови идентитет и интегритет као и фенотипски, генотипски, културолошки развојни приступ проблему зрелости.
- 7. Шесто поглавље- Мотивација личности** Теорије личности бројних аутора помажу у схватању и разумевању личности. Одговором

на питање шта је то личност, доприноси се бољем схватању мотивације која покреће личност на одређено понашање, чак и када је оно штетно по њу.

8. Седмо поглавље- Хуманистичка етика и продуктиван карактер као услови развоја појединца и друштва

Са аспекта хуманистичке психологије људска личност не може се схватити ако се не анализира у тоталитету, што укључује и њену потребу да нађе одговор о смислу свог постојања и да открије норме према којима треба да живи. Тај нормативан оквир доприноси развоју продуктивног карактера који је основ за развој здравог појединца, а самим тим и здравог друштва.

9. Истраживачки део рада има задатак да покаже да хипермедијатизација целетоида има негативан утицај на њихову личност, стварањем псеудоидентитета чији је израз или симптом нарцизам. Такође се сагледава примењивост хуманистичког приступа као начина да се реши проблем и са аспекта личности (целетоида) и са аспекта друштва (продуктиван друштвени карактер).

10. Закључак: овде су сумирани резултати истраживања на основу постављених хипотеза, и дата је синтеза главних идеја. Показује се да ли су и како хипотезе потврђене са становишта хуманистичке теорије личности и друштва. Наглашен је значај хуманистичке етике која даје одговор на питање о смислу човековог постојања и нуди оквир вредносних и етичких норми, без којих човек не може продуктивно живети.

11. Литература, страна и интернетска издања, зборници и чланци.

5. Остварени резултати и научни допринос

(Конкретно навести допринос научној, стручној или уметничкој области)

Резултат овог рада је потврда основне и посебних хипотеза. Такође, доказивање штете које непродуктивни карактер (конкретно, непродуктивна оријентација целетоида) наноси пре свега личностима које обележава, о чему се у научним, стручним публикацијама као и у медијском и јавном дискурсу, недовољно говори; затим штете коју наноси и другим појединцима и друштву у целини. Позитивно формулисање тог резултата је доказивање интегралног и интегративног значаја и предности продуктивног карактера по појединца и друштво.

Научни допринос конкретної науци у оквиру којег је кандидаткиња Александра Ђурић спровела истраживање, огледа се у продубљивању и проширивању спознаје саме појаве која је предмет истраживања, а који је формулисан у наслову: „Утицај хипермедијатизације целетоида на њихову личност.“ Коришћењем и укрштањем релевантних извора из различитих друштвено-хуманистичких дисциплина (психологије, социјалне психологије, антропологије, теорије медија итд.), у складу са интердисциплинарним приступом теми и анализом, описивањем, систематизовањем, објашњењем обогаћен је фонд знања о појави која је предмет рада. Продубљена спознаја рефлектује се кроз одговоре на питање зашто потрошачка култура и тржишно оријентисано друштво поспешују хипермедијатизацију целетоида и какав утицај то има на њихову личност. У циљу темељнијег и обухватнијег схватања дијалектичког односа појединац – друштво, користи се појам друштвеног карактера, који има снажну експликативну вредност, а који, укратко, означава каналисање енергије, нагона и побуда припадника одређеног друштва у одговарајуће обрасце и производне снаге тог друштва. Допринос овог рада огледа се у анализи дијалектике појединац- друштво са хуманистичког, односно персоналистичког становишта, као и у давању одговора на питање да ли друштвени карактер целетоида представља персоналну и друштвену аномалију. Оригиналноост овог рада у томе је што је за разлику од већине досадашњих радова на тему медија и целетоида, фокус стављен на утицај хипермедијатизације (која извире из хиперкомерцијализације медија) на личност самих целетоида.

Друштвени допринос: Друштвени допринос огледа се у неопходном индивидуалном и колективном (само)освешћењу троструке проблематике хипермедијатизације, феномена целетоида и утицаја једног и другог на личност. Искорак из банализовања реалности и релативизације вредности, у нормативну, али искуствено укоренењу и емпиријски поткрепљену хуманистичку и персоналистичку перспективу, отвара могућности за успостављање продуктивног карактера који води здравој јединки и здравом друштву. У складу са тиме, кандидаткиња скицира неке елементе друштвене стратегије и акција.

6. Закључак

(Навести да је докторска дисертација/уметнички пројекат урађена у свему према одобреној пријави, да је оригинално и самостално научно или уметничко дело и да су се стекли услови за његову јавну одбрану)

Рад „Утицај хипермедијатизације целетоида на њихову личност“ урађена је у свему према одобреној пријави. Представља оригинално и самостално научно дело, које у формалном, садржајном и методолошком погледу, задовољава норме и критеријуме докторских студија, чиме су се стекли услови за његову јавну одбрану.

Место и датум:
Београд, 18.06.2014.

Чланови Комисије за оцену подобности
кандидата и теме докторске
дисертације/уметничког пројекта

Доц. др Татјана Миливојевић, ментор
Факултет за културу и медије

Проф. др Миливоје Павловић, члан
Факултет за културу и медије

Проф. др Зоран Аврамовић, члан
Факултет за културу и медије